

Overgange fra dagtilbud til skole

En undersøgelse af skolestartsmodeller og praksisformer i børns overgang mellem dagtilbud og skole

FORORD

Overgange fra dagtilbud til skole

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) præsenterer i denne rapport resultaterne af en undersøgelse af overgangen mellem dagtilbud og skole. Undersøgelsen ser på udviklingen i den måde, overgangen fra dagtilbud til skole er blevet håndteret på i de seneste årtier og kortlægger, hvordan børns overgange fra dagtilbud til skole aktuelt praktiseres i kommunerne.

Vi ved fra forskning, at overgange kan være en sårbar tid for børn – især børn i udsatte positioner. Starten på skolelivet er en livsomvæltning for alle børn, der involverer et møde med nye rammer, nye kammerater, nye krav og forventninger. Mens de fleste børn ikke oplever særlige udfordringer i forbindelse med skolestarten, findes der en mindre gruppe af børn, for hvem skolestarten er forbundet med faglige, sociale eller psykiske vanskeligheder. Forskning indikerer desuden, at trivselsudfordringer ved skolestart har betydning for børnenes senere uddannelse og beskæftigelse, og at det derfor er vigtigt at sikre en god og tryk skolestart for alle børn (Andreasen & Lausten 2019).

Rapporten her giver et overblik over udviklingen i skolestartsmønstre og viser blandt andet, at flere og flere kommuner benytter en skolestartsmønstre, hvor børnene starter i SFO, inden de starter i skole. Udviklingen kalder på en øget opmærksomhed på, hvilken betydning det har for børnene at starte i tidlig SFO og mere viden om hvilken overgangspraksis, der bedst understøtter deres trivsel, læring og udvikling.

Det er mit ønske, at viden om skolestartsmønstre og praksisformer kan inspirere og sætte de enkelte skoler og kommuners egen skolestartsmønstre i perspektiv og hermed støtte og kvalificere beslutningsgrundlaget for politikere, kommuner og skoleledelser, når de skal udvikle deres skoler samarbejde med dagtilbud og forældre og evt. udvikle nye skolestartsmønstre.

God fornøjelse med læsningen.

Christina Barfoed-Høj
Direktør for EVA

INDHOLD

Overgange fra dagtilbud til skole

1	Resumé	6
----------	---------------	----------

2	Indledning	10
2.1	Undersøgelsens formål	10
2.2	Metode	10
2.3	Målgruppen for rapporten	10
2.4	Undersøgelsens organisering	10
2.5	Læsevejledning	11

3	Skolestartsmodeller	13
3.1	Udviklingen med hensyn til skolestartsmodeller	14
3.2	Beslutninger om ændring af skolestartsmodel	14
3.3	Starttidspunkt i SFO	15

4	Praksis i overgangen	17
4.1	Introduktion til forældrene	17
4.2	Samarbejde med dagtilbuddene	19
4.3	Pædagogisk personale der følger med fra dagtilbuddet	20
4.4	Pædagogisk personale der følger med fra SFO'en	22
4.5	Børn der følges med hinanden	23
4.6	Tilknytning til fast klasse	24
4.7	Informationsoverlevering	24

Appendiks A – Litteraturliste 30

Appendiks B – Metode 32

---

1 Resumé

Rapporten handler om overgangen mellem dagtilbud og skole og bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt skoler og kommunale forvaltninger. Formålet med rapporten er at dokumentere de seneste årtiers udvikling i måden, overgangen er blevet praktiseret på, samt at skabe viden om den aktuelle overgangspraksis med henblik på at støtte og kvalificere fremtidige overvejelser om at skabe gode overgange mellem dagtilbud og skole.

Relevans, faglig kontekst og målgruppe

Relevans

I løbet af de seneste årtier er der sket en udvikling af såvel lovgrundlaget for overgangen fra dagtilbud til skole som den måde, kommunerne praktiserer overgangen på. En udvikling, som der ikke findes et samlet billede af før nu. Overgangen fra dagtilbud til skole er en praksis, som berører mange: Det pædagogiske personale, forældrene og ikke mindst børnene. Det er derfor relevant at stoppe op og drøfte, om udviklingen går i den retning, der ønskes, og om den aktuelle praksis møder behovene eller eventuelt skal justeres. Resultaterne fra rapporten her giver politikere, forvaltning og ledere et styrket vidensgrundlag at foretage sådanne drøftelser og justeringer på.

Faglig kontekst

Overgangen fra dagtilbud til skole er en periode, hvor børnene etablerer nye relationer, skal vænne sig til nye omgivelser og udvikler nye kognitive og sociale færdigheder. Forskning og undersøgelser peger på, at selvom de fleste børn klarer sig godt i overgangen fra dagtilbud til skole, kan den være en udfordring for børnene og særligt for børn i udsatte positioner. Samtidigt viser forskning og undersøgelser, at der er sammenhæng mellem børnenes trivsel ved skolestart, og hvordan de klarer sig senere i skolen. (Lillejord et al., 2015; Dockett et al., 2006; Broström, 2003; Broström, 2001; Alexander & Entwisle, 1998; DEA, 2021; Egmont Fonden, 2019; OECD, 2017; OECD, 2006).

Når man skal udvikle en god overgangspraksis, som støtter børnene i at mestre de udfordringer, de evt. møder ved skolestarten, er der forskellige forhold, man kan se på. I denne undersøgelse har vi særligt fokus på tidspunktet for start i skolefritidsordning (SFO) og skole, introduktionen til forældrene, kontinuitet i relationerne til personale og kammerater og informationsoverlevering. Temaerne er udvalgt med inspiration fra nyere forskning om hvilke faktorer, der har betydning for overgangen, herunder hvad børnene selv oplever som vigtigt. Der er dog ikke tale om en udtømmende liste, da andre faktorer også spiller en rolle.

Målgruppe

Rapporten er målrettet ledere og beslutningstagere inden for skole- og dagtilbudsområdet.

Resultater

På baggrund af spørgeskemaundersøgelsen blandt skoler og i kommunale forvaltninger kan vi konkludere følgende om overgangspraksis i kommunerne.

Børn stopper tidligere og tidligere i børnehaven og starter i tidlig SFO

EVA's undersøgelse viser, at flere og flere børn stopper tidligt i børnehaven for at starte i tidlig SFO/fritidshjem. Mens 25 % af landets skoler i skoleåret 2005/06 benyttede sig af tidlig SFO, gjorde hele 56 % af skolerne det samme i skoleåret 2020/21. Udviklingen ser ud til at fortsætte. 70 % af skolerne, som har planlagt en ændring af deres skolestartsmodel (5 % af alle skoler), vil gå over til skolestart med tidlig SFO.

Tidlig SFO har været en mulighed siden 1990, hvor SFO'en blev udvidet til også at kunne omfatte børn, der endnu ikke er startet i skolen. Det betyder, at mange af de skolestartende børn stopper i børnehaven i april og maj i stedet for efter sommerferien, hvor børnehaveklassen begynder. Børn, der starter på skoler med tidlig SFO, starter ifølge undersøgelsen typisk i april (på 38 % af skolerne) eller maj (på 37 % af skolerne). På 17 % af skolerne starter børnene i marts, på 11 % af skolerne i juni og på 1 % i februar.

Blandt de skoler, som har tidlig SFO, har 19 % ændret starttidspunktet i den periode, de har haft tidlig SFO. 59 % af disse skoler har ændret tidspunktet, så børnene starter tidligere, fx i april i stedet for maj, og 41 % har ændret det, så børnene starter senere, fx i april i stedet for marts.

Børnenes start i tidlig SFO skal ses i lyset af, at børnehaveklasser allerede har rykket skolestarten et år frem, siden det i 1980 blev et krav til kommunerne at oprette børnehaveklasser, og børnehaveklassen blev en obligatorisk del af grundskolen i 2009.

Børn skal forholde sig til skolen i en tidligere alder

Som en følge af den styrkede pædagogiske læreplan, som trådte i kraft i 2018, skal børn forholde sig til skolen i en tidligere alder. Ifølge læreplanen skal dagtilbuddene tilrettelægge et pædagogisk læringsmiljø, som skaber sammenhæng til børnehaveklassen, og påbegynde dette arbejde et år før skolestart. Hvis den skole, som børnene begynder på, har tidlig SFO, skal arbejdet imidlertid påbegyndes et år før start i SFO/fritidshjem, fx i april året før. Når flere og flere går over til tidlig SFO, vil en stigende andel af børnene derfor skulle forholde sig til skolen endnu tidligere end et år før start i børnehaveklasse.

Pædagogisk personale fra dagtilbuddet følger sjældent med ind i skolen

Når skole, SFO og dagtilbud samarbejder om overgangen, kan samarbejdet fx bestå i, at der følger pædagogisk personale fra dagtilbuddene med ind i skolen eller SFO'en/fritidshjemmet i den første periode, efter at børnene er startet. Undersøgelsen viser, at dette er en mindre udbredt praksis. På 50 % af de skoler, som har tidlig SFO, svarende til 28 % af alle skoler, følger pædagogisk personale fra nogle dagtilbud med ind i SFO'en/fritidshjemmet *før* sommerferien. På ca. en femtedel af alle skoler følger pædagogisk personale fra nogle dagtilbud med børnene ind i skolen og SFO'en/fritidshjemmet *efter* sommerferien. Ordninger, hvor pædagogisk personale følger med for at støtte børn i udsatte positioner, er heller ikke udbredte. 23 % af skolerne har en sådan ordning i SFO'en/fritidshjemmet og 17 % i skolen.

På skoler med tidlig SFO følger der i højere grad personale med fra dagtilbuddene i den første periode af børnenes tid i skolen (før sommerferien) end der gør i den første periode af børnenes tid i skolen (efter sommerferien) på skoler med rullende skolestart og skolestart i august. Som nævnt følger der personale med fra nogle dagtilbud i SFO'en/fritidshjemmet før sommerferien på 50 % af skolerne med tidlig SFO, hvor der på 22 % af skolerne med rullende skolestart følger personale med i børnehaveklassen og på 17 % af skolerne i SFO'en/fritidshjemmet og på 27 % af skolerne med skolestart i august følger personale med i børnehaveklassen og på 19 % af skolerne i SFO'en/fritidshjemmet.

Pædagogisk personale fra SFO'en følger ofte med ind i skolen

På 21 % af de skoler, som har tidlig SFO, følger personalet fra SFO'en/fritidshjemmet med børnene, når de starter i børnehaveklasse, og på 65 % af skolerne har personalet opgaver begge steder som en del af deres stilling. På de øvrige skoler (13 %) følger der ikke personale med fra SFO'en/fritidshjemmet. 65 % af skolerne har en ordning, hvor personalet fra SFO'en/fritidshjemmet følger med i skolen som støtte til børn i udsatte positioner.

Informationer fra dagtilbud til skole overleveres systematisk

Systematisk overlevering af information fra dagtilbud til skole er gængs praksis på skolerne. Fx benytter 50 % af skolerne sig af et overleveringsmøde om alle børn i børnegruppen, og 70 % benytter sig af overleveringskemaer om alle børn i børnegruppen. Nogle af de systematiske overleveringer af information kan være forbeholdt børn i udsatte positioner. Fx holder 45 % af skolerne et overleveringsmøde om denne børnegruppe.

Forældre introduceres til skolen på møder og besøgsdage

De mest anvendte introduktionsformer, når forældrene skal introduceres til skolen, er et møde med alle forældre (81 % af skolerne), et brev via e-boks (78 %) samt en besøgsdag for børn og forældre (67 %). Der er også nogle skoler, der holder møder i mindre fora. Lidt under halvdelen af skolerne (43 %) holder møde med klassens forældre, 37 % holder møde med de enkelte forældre og 19 % har en telefonsamtale med forældrene.

Introduktionen til forældrene berører forskellige emner. Et emne, som berøres på stort set alle skoler (95 %) er, hvordan forældrene kan støtte deres barns skolegang.

Socialt samvær og indbyrdes kendskab prioriteres på nogle af skolerne i forbindelse med skolestarten. Halvdelen af skolerne (50 %) har et eller flere arrangementer, som skal støtte op om socialt samvær mellem forældregruppen og børnegruppen.

På 72 % af skolerne indgår der støtte til/dialog med forældre til børn i udsatte positioner i forbindelse med skolestarten.

Skoler og dagtilbud samarbejder om overgange

Hovedparten af skolerne har et samarbejde med de dagtilbud, de modtager børn fra. På 85 % af skolerne kommer alle eller næsten alle børn fra dagtilbud, som de samarbejder med om overgangen. Samarbejdet med dagtilbuddene kan fx være en aftale om besøg på skolen eller overlevering af information fra dagtilbud til skole.

Børn kommer som regel i gruppe med nogen, de kender

Børnene kommer i gruppe med nogen, de kender i forvejen, på stort set alle skoler. Kun 2 % af skolerne svarer nej til, at børnene kommer i gruppe med nogen, de kender (fra dagtilbuddet eller privat), når de starter i SFO/fritidshjem eller skole.

Børn bliver som hovedregel tilknyttet en klasse, når de starter i børnehaveklasse eller SFO

Når det handler om klassesdannelse, er det mest almindelige, at børnene bliver tilknyttet en klasse, når de starter i børnehaveklasse. Det gør de på 57 % af skolerne. På 29 % af skolerne bliver de tilknyttet en klasse i SFO'en/fritidshjemmet før sommerferien. Det svarer til 52 % af skolerne med tidlig SFO. På de øvrige skoler, som har faste klasser, bliver de tilknyttet en klasse senere i børnehaveklassen (12 %) eller i 1. klasse (1 %).

Perspektivering

Et barns liv har mange overgange. Mellem forældrenes omsorg og dagtilbuddets, mellem vuggestue eller dagpleje og børnehave og mellem børnehave og skole. En undersøgelse indikerer, at trivselsudfordringer ved skolestart har betydning for børnenes senere uddannelse og beskæftigelse, og at det derfor er vigtigt at sikre en god og tryk skolestart for alle børn (Andreasen & Lausten, 2019).

Hovedkonklusionen i denne undersøgelse er, at flere og flere skoler tilbyder tidlig SFO, og derfor er der flere og flere børn, der forlader børnehaven omkring fire måneder før skolestart.

Den ensrettede udvikling i skolestartsmodellen stiller os over for to udfordringer: For det første er vi på landsplan ved at udvikle en skolestartsmode, som vi ikke har noget forskningsbelæg for at foretrække frem for andre. Der er derfor generelt behov for mere viden om de forskellige skolestartsmodeller. For det andet bliver børn yngre og yngre, når de kommer i kontakt med skolen. Udfordringen her er igen manglende viden – vi ved ikke, hvad det betyder for deres trivsel og udvikling på lang og på kort sigt. Vi ved heller ikke meget om, hvad de møder, når de starter i SFO, og vi kender ikke meget til deres udvikling og trivsel her. Resultaterne af denne undersøgelse peger derfor på et behov for at se nærmere på, hvordan tidlig SFO tilrettelægges pædagogisk, og på hvordan den ekstra overgang og månederne mellem børnehave og børnehaveklasse påvirker børnene.

Om datagrundlaget

Resultaterne bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt skoler og kommunale forvaltninger. Der er udsendt et spørgeskema til alle folkeskoler med indskoling, som 399 skoler har besvaret. Det giver en svarprocent på 35. Bortfaldsanalysen viser, at der kun er mindre forskelle mellem de skoler, som har besvaret spørgeskemaet, og den samlede gruppe af skoler i forhold til skolestørrelse og region. Undersøgelsen kan dermed siges at være repræsentativ. Desuden er der udsendt et supplerende spørgeskema til kommunale forvaltninger for at få svar på nogle spørgsmål, hvor der var en stor andel 'Ved ikke' besvarelser fra skolerne, eller hvor vi vurderede, at en svarkategori kunne være misforstået. Dette spørgeskema er besvaret med hensyn til 261 af de 399 skoler.

2 Indledning

Overgangen fra dagtilbud til skole har de seneste årtier gennemgået en stor forandring. For det første er overgangen blevet skrevet ind i lovgivningen som et særligt fokusområde, som dagtilbud og skoler skal forholde sig til med henblik på at sikre den bedst mulige skolestart for alle børn (Børne- og Socialministeriet, 2018). For det andet har man i en stor gruppe kommuner ændret og udviklet praksis for, hvordan overgangen mellem dagtilbud og skole skal foregå.

2.1 Undersøgelsens formål

Formålet med denne undersøgelse er at dokumentere udviklingen med hensyn til starttidspunktet i skole og SFO (skolestartsmodeller) de seneste årtier samt at kortlægge, hvordan børns overgange fra dagtilbud til skole aktuelt praktiseres i kommunerne. De praksisformer vi har fokus på, handler primært om introduktionen til forældrene, kontinuitet i relationerne til personale og kammerater og informationsoverlevering.

2.2 Metode

Undersøgelsen bygger på et spørgeskema udsendt til alle skoler med indskoling i landet samt en mindre udgave af spørgeskemaet udsendt til kommunale forvaltninger. Vi har ved flere af spørgsmålene spurgt til overgangen i 2019 for at sikre os, at der ikke blev svaret ud fra en senere praksis, som kunne være påvirket af de særlige omstændigheder, som fulgte med COVID-19-pandemien.

Læs mere om metoden i appendiks B.

2.3 Målgruppen for rapporten

Rapporten henvender sig til ledere og beslutningstagere inden for skole- og dagtilbudsområdet.

2.4 Undersøgelsens organisering

Undersøgelsen er iværksat af EVA og gennemført af en projektgruppe bestående af Andreas Hougaard (projektleder), Laura Detlefsen, Alva Albæk Nielsen og Mikkel Bergqvist samt juniorkonsulenterne August Hammer Berthelsen og Betty Lydolph Laursen. Projektgruppen har modtaget løbende sparring af Anne Grosen og Bella Marckmann samt af en ekstern sparringsgruppe bestående af forskerne Stig Broström og Anja Hvidtfeldt Stanek, dagtilbudsleder Anneke Søe, skolelederne Erling Pedersen og Camilla Hoffmann og skoleafdelingsleder Kristian Stride. Desuden er der udarbejdet et speciale i tilknytning til projektet (Lund-Birch 2020).

2.5 Læsevejledning

Rapporten består ud over forordet, resumeet og denne indledning af to kapitler (kapitel 3 og 4) og et appendiks. I kapitel 3 præsenterer vi de resultater fra spørgeskemaundersøgelsen, som handler om skolestartsmodeller. Som indledning til kapitlet gennemgår vi tre politiske beslutninger, som danner baggrund for den aktuelle praksis. I kapitel 4 præsenterer vi resultaterne, som handler om praksisformer i overgangen fra dagtilbud til skole, fx med hensyn til informationsoverlevering og samarbejdet mellem dagtilbud og skole. Til sidst i rapporten er der et appendiks med litteraturliste og metodeafsnit.

Lovgivning om overgange fra dagtilbud til skole

Dagtilbud

Bekendtgørelse af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge (dagtilbudsloven):

- § 8, stk. 6. Det skal desuden fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn, og hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Den styrkede pædagogiske læreplan:

- Hvis en kommune fx har fastsat skolestart til 1. maj, og børnene fra det tidspunkt begynder i skolefritidsordning (SFO) eller fritidshjem, indebærer kravet, at dagtilbuddet et år før den dato er forpligtet til at etablere et skoleunderstøttende pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen (Børne- og Socialministeriet, 2018, s. 27).

Skolefritidsordning

Bekendtgørelse af lov om folkeskolen:

- § 3, stk. 7. Folkeskolen kan tilbyde børn optagelse i en skolefritidsordning, hvis børnene er optaget i skolen eller har nået den alder, hvor de tidligst ville kunne optages i børnehaveklasse. Kommunalbestyrelsen kan med godkendelse af børne- og undervisningsministeren beslutte, at skolefritidsordninger på skoler eller afdelinger af skoler med normalt ikke over 150 elever kan optage børn fra det fyldte 3. år.

Børnehaveklasse

Bekendtgørelse af lov om folkeskolen:

- § 3. Folkeskolen omfatter en 10-årig grundskole bestående af en børnehaveklasse og 1.-9. klasse samt en 1-årig 10. klasse, jf. kapitel 2 a.

Bekendtgørelse om formål, kompetencemål, færdigheds- og vidensområder og opmærksomhedspunkter i børnehaveklassen (Fælles Mål):

- § 2. Eleverne skal i børnehaveklassen have lagt fundamentet for deres alsidige udvikling ved at give den enkelte elev udfordringer, der udvikler elevens nysgerrighed, videbegær og lyst til at lære mere og gøre eleven fortrolig med skolen. Eleverne skal tilegne sig viden og færdigheder, som undervisningen i skolens grundlæggende fag kan bygge videre på.

- Stk. 2. Børnehaveklassens pædagogiske profil skal skabe sammenhæng både mellem elevernes overgang fra hjem og dagtilbud til skolen og mellem børnehaveklassen og de efterfølgende klassetrin og skolefritidsordning/fritidshjem. Leg skal udgøre et centralt element i undervisningen med vægt på legens egenværdi og læring gennem leg og legelignende aktiviteter. Børnehaveklassen skal tage udgangspunkt i og videreudvikle færdigheder, viden og erfaringer, som eleverne har tilegnet sig i familie og dagtilbud og fritid.
- Stk. 3. Eleverne skal i børnehaveklassen udvikle lyst og engagement til og motivation for at beskæftige sig med skolens indhold, sociale fællesskab og særlige arbejdsformer og herved bidrage til grundlaget for elevernes videre skolegang.

3 Skolestartsmodeller

Skolestartsmodeller forstås her som den praksis man har for, hvornår børnene starter i skole og SFO/fritidshjem. Vi skelner mellem tre modeller: rullende skolestart, skolestart med tidlig SFO og skolestart i august (jf. Stanek & Vendelbo, 2019). Rullende skolestart er en skolestartsmodel, hvor børnene starter forskudt i løbet af skoleåret. Det kan være i hold eller individuelt, fx med udgangspunkt i deres fødselsdato. Skolestart med tidlig SFO er en skolestartsmodel, hvor børnene starter i SFO eller fritidshjem, inden de starter i skole. Skolestart i august er en skolestartsmodel, hvor børnene starter i skole i august uden foregående start i SFO eller fritidshjem.

Inden vi præsenterer resultaterne om skolestartsmodeller, vil vi kort gennemgå tre politiske beslutninger om overgangen fra dagtilbud til skole, som danner baggrund for den nuværende overgangspraksis.

Den første beslutning handler om indførelsen af børnehaveklassen. Børnehaveklassen blev indført i 1962, da en ændring i den daværende skolelov gjorde det muligt for skolerne at forlænge undervisningen med et år i børnehaveklasse (Larsen, 2003). I 1980 blev det et krav for kommunerne at oprette børnehaveklasser, og i 2009 blev børnehaveklassen gjort til en obligatorisk del af grundskolen (Undervisningsministeriet, 2008). Børnehaveklassen er et forberedende år, der bygger bro mellem dagtilbud og den fagopdelte undervisning fra 1. klasse (Børne- og Undervisningsministeriet, 2020b).

Den anden beslutning handler om muligheden for, at børnene kan begynde i SFO inden skolestart. SFO blev indført som en integreret del af folkeskolen i 1984. Med en lovændring i 1990 blev SFO'en udvidet til også at kunne omfatte børn, der har nået den alder, hvor de tidligst vil kunne begynde i børnehaveklassen, dvs. fire år og ti måneder (Undervisningsministeriet, 1999). Dette gjorde det muligt at lade børn begynde i SFO før undervisningspligten og dermed starte i et førskoletilbud, som kendes som fx før-SFO eller forårs-SFO (Børne- og Undervisningsministeriet, 2019a).

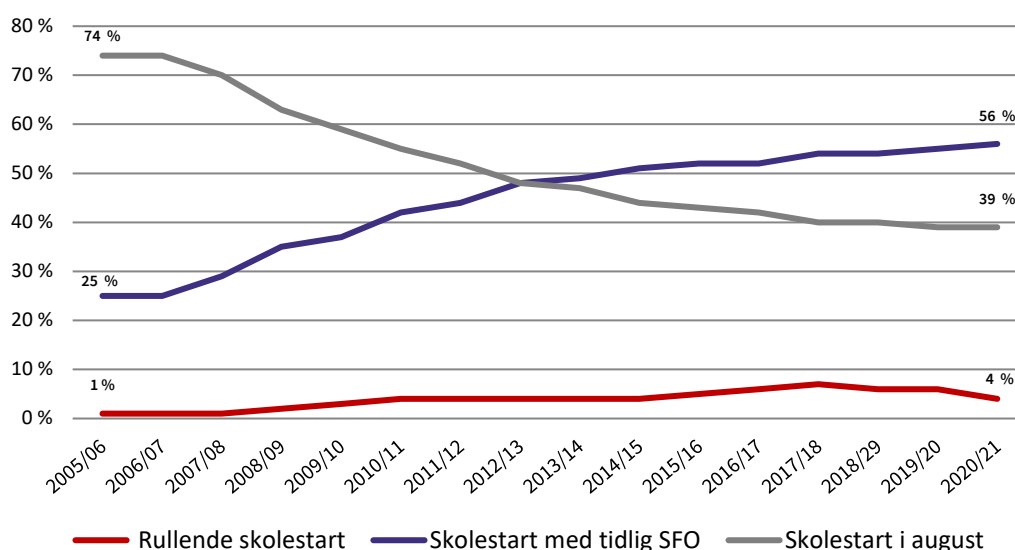
Den tredje beslutning handler om den styrkede pædagogiske læreplan på dagtilbudsområdet. Den styrkede pædagogiske læreplan trådte i kraft i 2018. Ifølge denne skal dagtilbuddene tilrettelægge et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen. Arbejdet med at skabe sammenhæng skal påbegyndes et år før skolestart eller et år før start i SFO, hvis børnene begynder i SFO i forbindelse med tidligere skolestart. (Børne- og Socialministeriet, 2018; Børne- og Undervisningsministeriet, 2020a).

3.1 Udviklingen med hensyn til skolestartsmodeller

Figur 3.1 viser udviklingen med hensyn til skolestartsmodeller fra skoleåret 2005/06 til 2020/21. Som det fremgår af figuren, benytter skolerne sig i stigende grad af skolestart med tidlig SFO. Ved skoleåret 2005/06 benyttede 25 % af skolerne sig af denne skolestartsmodel. Ved skoleåret 2020/21 var brugen af denne model steget til 56 %. Udviklingen er omvendt med hensyn til skolestart i august. 74 % af skolerne benyttede sig af denne model ved skoleåret 2005/06 og 39 % ved skoleåret 2020/21. Brugen af rullende skolestart har ligget mellem 1 og 7 %.

FIGUR 3.1

Udvikling i skolestartsmodeller

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).

Note: Figuren bygger på besvarelser fra både skoler og kommuner.

Note: Svarkategorien "Ved ikke" er sat til "Ikke besvaret", så procenterne summer til 100. Andelen af "Ved ikke"-besvarelser er størst i den første del af perioden og mindst i den sidste del. N varierer mellem 336 og 398.

Note: Svarkategorien "Skolestart med SFO/fritidshjem før sommerferien" er ændret til "Skolestart med tidlig SFO".

Note: Procenterne summer ikke til 100, fordi de er afrundet.

Ser man på skolernes fremadrettede planer for skolestarten, tegner der sig et billede af, at udviklingen fortsætter. Adspurgt svarer 5 % af skolerne, at de har planlagt en ændring af skolestartsmodelen. Af disse vil 70 % ændre til skolestart med tidlig SFO. 15 % vil ændre til rullende skolestart og 5 % til skolestart i august.

3.2 Beslutninger om ændring af skolestartsmodel

Ændringerne af skolestartsmodeller har hovedsageligt været kommunale beslutninger. 82 % af de ændringer, som fandt sted i perioden fra skoleåret 2005/06 til 2020/21, var en kommunal beslutning, og 17 % en beslutning på skolen. Ser man udelukkende på ændringen fra skolestart i august til skolestart med tidlig SFO, som er den ændring, som forekommer hyppigst, var 95 % af ændringerne en kommunal beslutning og 4 % en beslutning på skolen.

Ser man på de 261 skoler, hvor vi har besvarelser fra både kommunale forvaltninger og skoler, er der en fælles forståelse af, at kommunerne er den primære drivkraft bag beslutningerne om at ændre skolestartsmode, men forskelle i hvordan svarene fordeler sig på svarkategorierne. Skolerne svarer, at ændringen var en kommunal beslutning i 70 % af tilfældene og en beslutning på skolen i 25 %, hvor de kommunale forvaltninger i højere grad mener, at det var kommunale beslutninger (88 %) og i mindre grad beslutninger på skolen (12 %).

3.3 Starttidspunkt i SFO

De skoler, som har skolestart med tidlig SFO, har forskellige starttidspunkter. Som det fremgår af tabel 3.1, starter de fleste børn i april (38 % af skolerne) og maj (37 % af skolerne). Herefter følger marts (17 %), juni (11 %) og februar (1 %). Tabellen viser starttidspunkterne i 2019, inden COVID-19-pandemien.

TABEL 3.1

Hvornår startede børnene i SFO/fritidshjem før sommerferien ved skolestart i 2019? (n=218)

	Antal	Procent
August 2018	1	0 %
September 2018	0	0 %
Oktober 2018	1	0 %
November 2018	0	0 %
December 2018	0	0 %
Januar 2019	0	0 %
Februar 2019	3	1 %
Marts 2019	38	17 %
April 2019	83	38 %
Maj 2019	80	37 %
Juni 2019	25	11 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).

Note: Tabellen bygger på besvarelser fra både skoler og kommuner.

Note: Ved dette spørgsmål har man kunnet afkrydse mere end én svarmulighed, hvorfor totalen summer til mere end 100 %.

Note: Spørgsmålet er kun blevet stillet til skoler, som har anvendt skolestartsmodellen "skolestart med tidlig SFO" i 2019/20.

Nogle af skolerne (19 %) har ændret starttidspunktet i den periode, hvor de har haft tidlig SFO. Blandt disse skoler har 59 % forlænget SFO-perioden, fx fra opstart i maj til opstart i april, og 41 % forkortet perioden, fx fra opstart i maj til opstart i juni.

Ser man på de 261 skoler, hvor vi har data fra både skoler og kommunale forvaltninger, er der enighed om det overordnede billede, men dog alligevel forskel på, hvordan svarene fordeler sig. Ifølge

Overgange fra dagtilbud til skole
Skolestartsmodeller

de kommunale forvaltninger har 19 % af de skoler, som har skolestart med tidlig SFO, ændret starttidspunktet. Det svarer til tallet for det samlede datasæt, fordi hovedparten af besvarelserne af dette spørgsmål er fra kommunale forvaltninger. Ifølge skolerne er det derimod 36 % af skolerne. Og hvor det ifølge de kommunale forvaltninger er 54 % af disse skoler, som har forlænget SFO-perioden og 46 %, som har forkortet den, er det ifølge skolerne henholdsvis 82 % og 18 %.

Beslutningen om at ændre starttidspunktet er i 86 % procent af tilfældene truffet af kommunerne og i 11 % af tilfældene af skolerne.

4 Praksis i overgangen

I dette kapitel sætter vi fokus på de praksisformer, som anvendes i kommunerne i forbindelse med overgangen. Her kommer vi også ind på skolernes praksis i forhold til børn i udsatte positioner. Kapitlet beskriver, hvordan praksis var på skolerne i 2019, inden corona-pandemien. De praksisformer, vi har fokus på, handler primært om introduktionen til forældrene, kontinuitet i relationerne til personale og kammerater og informationsoverlevering.

4.1 Introduktion til forældrene

I dette afsnit kommer vi ind på, hvordan skolerne kommunikerer med forældrene i forbindelse med skolestarten, samt hvad kommunikationen handler om.

Tabel 4.1 viser, hvilke kontaktformer skolerne anvender. Kontaktformerne kan opdeles i informerende og dialogbaserede kontaktformer. Blandt de informerende kontaktformer, hvor der ikke umiddelbart er lagt op til dialog med forældrene, er information via e-Boks (78 %) den mest udbredte. Herefter følger brev (46 %), intranet (38 %) og e-mail (34 %).

Blandt de dialogbaserede kontaktformer, hvor der er mulighed for, at forældrene fx kan stille spørgsmål, er det fysiske møde med alle forældrene fra årgangen den mest udbredte (81 %). Herefter følger en besøgsdag for børn og forældre, som 67 % af skolerne benytter sig af. 43 % af skolerne holder et møde i et mindre forum for forældrene for den enkelte klasse. Dialogbaserede kontaktformer, som retter sig mod de enkelte forældre, benyttes også af nogle af skolerne. På 37 % af skolerne afholdes der et fysisk møde, på 19 % af skolerne en telefonsamtale og på 2 % af skolerne en onlinesamtale. 40 % af skolerne holder desuden et møde af den ene eller den anden slags, hvor barnet kan være med. 60 % af skolerne holder kun møder for forældrene, men kan eventuelt have børnene med på en besøgsdag.

TABEL 4.1

Markér de kontaktformer, som I anvendte i forhold til hele forældregruppen, som havde børn, der skulle starte i skole i 2019. (n=399)

		Antal	Procent
Informerende	e-Boks	313	78 %
	Brev	185	46 %
	Intranet	153	38 %
	E-mail	136	34 %
Dialogbaseret	Fysisk møde med alle forældre til børn der skulle starte i skole	323	81 %
	Besøgsdag, hvor børn og forældre deltog	268	67 %
	Fysisk møde med klassens forældre	173	43 %
	Fysisk møde, hvor barnet også kunne være med	159	40 %
	Fysisk møde med de enkelte forældre	146	37 %
	Telefonsamtale	75	19 %
	Onlinesamtale	7	2 %
Åben kategori	Anden kontaktform	54	14 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).

Note: Ved dette spørgsmål har man kunnet afkrydse mere end én svarmulighed, hvorfor totalen summer til mere end 100 %.

Note: Opdelingen i informerende og dialogbaserede kontaktformer er tilføjet i forbindelse med afrapportering og var ikke en del af spørgeskemaet.

Tabel 4.2 viser, hvad skolerne har fokus på i forbindelse med introduktionen til forældrene. De første tre svarkategorier handler om indholdet af den information, der gives, eller de samtaler skolen har med forældrene. Her svarer næsten alle skoler (95 %), at de har dialog med eller information til forældrene om, hvordan de kan støtte deres barns skolegang, og en stor del af skolerne (79 %) svarer, at de har dialog med eller information til forældrene om, hvordan forældrene kan bidrage til en velfungerende klasse. Lidt færre (63 %) svarer, at de har en forventningsafstemning med forældrene om samarbejdet med skolen. Den fjerde svarkategori handler om skolens fokus på at ryste de nye forældre og børn sammen i forbindelse med skolestart. Her svarer halvdelen af skolerne (50 %), at de holder et eller flere arrangementer for at støtte op om socialt samvær og kendskab mellem forældre og børn. Endelig er der den sidste svarkategori, som handler om forældre til børn i udsatte positioner. Her fremgår det, at der indgår støtte til/dialog med forældre til børn i udsatte positioner på 72 % af skolerne.

TABEL 4.2

Markér de udsagn, som passer på jeres praksis for forældresamarbejdet i 2019. I forbindelse med overgangen fra dagtilbud til skole havde vi: (n=399)

	Antal	Procent
En forventningsafstemning med forældrene om samarbejdet med skolen	250	63 %
Dialog/information om, hvordan forældrene kan støtte deres barns skolegang	379	95 %
Dialog/information om, hvordan forældrene kan bidrage til en velfungerende klasse	317	79 %
Et eller flere arrangementer med et formål om at støtte op om socialt samvær og kendskab mellem forældre og børn	199	50 %
Støtte til/dialog med forældre til børn i ud-satte positioner	287	72 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).

Note: Ved dette spørgsmål har man kunnet afkrydse mere end én svarmulighed, hvorfor totalen summer til mere end 100 %.

Note: Én af svarkategorierne er udeladt og afrapporteret under afsnit 4.2.

4.2 Samarbejde med dagtilbuddene

Samarbejde med dagtilbuddene i forbindelse med overgangen er udbredt blandt skolerne. Som det fremgår af tabel 4.3, kommer alle eller næsten alle børnene, på 85 % af skolerne, fra dagtilbud, som skolen samarbejder med om overgange. Samarbejde kan fx være, at der følger en voksen med fra dagtilbuddet i forbindelse med overgangen, eller at de har en fast procedure for informations-overlevering. Det kan også handle om introduktionen til forældrene.

TABEL 4.3

Hvor mange af de børn, som startede i skole i 2019, kom fra dagtilbud, I samarbejder med om overgange?

	Antal	Procent
Alle eller næsten alle børnene	340	85 %
Over halvdelen af børnene	35	9 %
Cirka halvdelen af børnene	14	4 %
Under halvdelen af børnene	10	3 %
Ingen eller få af børnene	0	0 %
Total	399	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).

Note: Procenterne summer ikke til 100, fordi de er afrundet.

Ca. halvdelen af skolerne (48 %) har et samarbejde med dagtilbuddene om forældrerettede aktiviteter.

4.3 Pædagogisk personale der følger med fra dagtilbuddet

Samarbejdet mellem skole og dagtilbud kan handle om, at der følger pædagogisk personale med fra dagtilbuddet i forbindelse med skolestarten. Tabel 4.4 viser, at denne samarbejdsform har begrænset udbredelse. Der følger således kun en voksen med fra dagtilbuddet i børnehaveklassen på en femtedel af skolerne (20 %). På 11 % af skolerne følger der en voksen med fra alle dagtilbuddene, hvor der på de øvrige skoler (9 %) følger en voksen med fra en større eller mindre andel af dagtilbuddene. Det samme billede tegner sig, når man ser på SFO'en/fritidshjemmet efter sommerferien. Her følger der ligeledes en voksen med fra dagtilbuddet på en femtedel af skolerne (19 %). På 11 % af skolerne følger der en voksen med fra alle dagtilbuddene, hvor der på de øvrige skoler (6 %) følger en voksen med fra nogle af dagtilbuddene. Når man ser på SFO'en/fritidshjemmet før sommerferien på de skoler, som har tidlig SFO, følger der en voksen med fra dagtilbuddene på en lidt større andel af skolerne (28 %), svarende til 50 % af skolerne med tidlig SFO. På 16 % af skolerne, svarende til 28 % af skolerne med tidlig SFO, følger der en voksen med fra alle dagtilbuddene, og på 12 % af skolerne, svarende til 22 % af skolerne med tidlig SFO, følger der en voksen med fra en større eller mindre andel af dagtilbuddene.

TABEL 4.4

Der fulgte en voksen med fra...

	Alle dagtilbuddene	Over halvdelen af dagtilbuddene	Halvdelen af dagtilbuddene	Under halvdelen af dagtilbuddene	Ingen af dagtilbuddene	Total
	Procent	Procent	Procent	Procent	Procent	Procent
I SFO'en/fritidshjemmet før sommerferien (n=221)	28	7	4	11	50	100
I SFO'en/fritidshjemmet efter sommerferien (n=399)	11	3	1	2	81	100
I børnehaveklassen (n=399)	11	4	2	3	80	100

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).

Note: Teksten til spørgsmålet er forkortet. Den oprindelige tekst er: "Her skal du svare på, om der fulgte en voksen med fra de dagtilbud, I modtog børn fra ved skolestarten i 2019. Du skal kun medregne de dagtilbud, hvor den voksne fulgte med for den samlede børnegruppe og fulgte med i to uger eller mere. Der fulgte en voksen med fra..."

Note: Svarkategorien "Ved ikke" er udeladt af forenklingssyn.

Note: Procenterne summer ikke til 100, fordi "Ved ikke" er udeladt og tallene er afrundet.

En analyse af de tre skolestartsmønstre viser, at der på skoler med tidlig SFO i højere grad følger personale med fra nogle dagtilbud i den første periode af børnenes tid i skolen (før sommerferien) end der gør i den første periode af børnenes tid i skolen (efter sommerferien) på skoler med rullende skolestart og skolestart i august. Hvor der på skoler med rullende skolestart følger personale med fra nogle dagtilbud i den første periode på 22 % af skolerne i børnehaveklassen og 17 % af skolerne i SFO'en/fritidshjemmet og på skoler med skolestart i august følger personale med fra nogle dagtilbud i den første periode på 27 % af skolerne i børnehaveklassen og 19 % af skolerne i SFO'en/fritidshjemmet, følger der, jf. tabel 4.4, personale med fra nogle dagtilbud i den første periode på 50 % af skolerne med tidlig SFO. Omvendt følger der på skoler med tidlig SFO i lidt mindre

grad personale med fra nogle dagtilbud i børnehaveklassen og SFO'en/fritidshjemmet efter sommerferien sammenlignet med skoler med rullende skolestart og skolestart i august. På skoler med tidlig SFO følger der personale med fra nogle dagtilbud efter sommerferien på 13 % af skolerne i børnehaveklassen og på 13 % af skolerne i SFO'en/fritidshjemmet.

Når det handler om børn i udsatte positioner, er det heller ikke en udbredt praksis på skolerne, at der følger pædagogisk personale med fra dagtilbuddet for denne børnegruppe. Som det fremgår af tabel 4.5, svarer to tredjedele af skolerne (66 %), at de ikke har en ordning, hvor der følger en voksen med til at støtte barnet eller børnegruppen, hvis et barn vurderes til at være i en udsat position. 23 % af skolerne har en sådan ordning i SFO'en/fritidshjemmet før og/eller efter sommerferien, afhængigt af om de har tidlig SFO, og 17 % har en sådan ordning i skolen.

TABEL 4.5

Hvis et barn ved skolestart i 2019 blev vurderet til at være i en udsat position, havde I så en ordning, hvor der fulgte en voksen med fra dagtilbuddet til at støtte barnet og/eller børnegruppen? (n=399)

	Antal	Procent
Ja, vi havde en ordning, hvor der fulgte en voksen med fra dagtilbuddet i SFO'en/fritidshjemmet	90	23 %
Ja, vi havde en ordning, hvor der fulgte en voksen med fra dagtilbuddet i skolen	69	17 %
Nej	262	66 %
Ved ikke	6	2 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).

Note: Ved dette spørgsmål har man kunnet afkrydse mere end én svarmulighed, hvorfor totalen summer til mere end 100 %.

En ordning for børn i udsatte positioner kan også bestå i, at der fast følger pædagogisk personale med fra dagtilbud, som har stor sandsynlighed for at have børn i udsatte positioner, fx pga. placering i et udsat boligområde. Som tabel 4.6 viser, er denne type ordning heller ikke så udbredt. Tre fjerdedele af skolerne (75 %) svarer, at de ikke har en ordning i kommunen eller skoledistriktet, hvor der følger en voksen med fra udvalgte dagtilbud. Igen er der lidt færre skoler, der har en sådan ordning i skoledelen (8 %) end i SFO/fritidshjemsdelen (12 %).

TABEL 4.6

Havde din kommune eller dit skoledistrikt en ordning i 2019, hvor der fulgte en voksen med fra udvalgte dagtilbud, som har forholdsvis mange børn i udsatte positioner? (n=399)

	Antal	Procent
Ja, vi havde en ordning, hvor der fulgte en voksen med fra udvalgte dagtilbud i SFO'en/fritidshjemmet	48	12 %
Ja, vi havde en ordning, hvor der fulgte en voksen med fra udvalgte dagtilbud i skolen	32	8 %

	Antal	Procent
Nej	301	75 %
Ved ikke	33	8 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).

Note: Ved dette spørgsmål har man kunnet afkrydse mere end én svarmulighed, hvorfor totalen summer til mere end 100 %.

4.4 Pædagogisk personale der følger med fra SFO'en

På de skoler, som har tidlig SFO, er det en udbredt praksis, at der følger pædagogisk personale med fra SFO'en/fritidshjemmet i forbindelse med skolestart. Det foregår enten ved, at personalet, som er ansat i SFO'en/fritidshjemmet, følger med over i skolen, eller ved at personalet har opgaver begge steder som en del af deres stilling. Tabel 4.7 viser, at 65 % af de skoler, som har tidlig SFO, har personale, som har opgaver begge steder. På 20 % af skolerne (hvor man enten har opgaver i skolen eller i SFO'en), følger der en voksen med fra SFO'en/fritidshjemmet i to uger eller mere, mens der på 1 % af skolerne følger en voksen med i mindre end to uger. På 13 % af skolerne følger der ikke en voksen med fra SFO'en/fritidshjemmet i forbindelse med skolestart.

TABEL 4.7

Fulgte der en voksen med fra SFO'en/fritidshjemmet ved start i børnehaveklassen i 2019?

	Antal	Procent
Ja, der fulgte en voksen med for den samlede børnegruppe i to uger eller mere	45	20 %
Ja, der fulgte en voksen med for den samlede børnegruppe i mindre end to uger	3	1 %
Vi har pædagogisk personale, der har opgaver i både SFO/fritidshjem og skole	144	65 %
Nej	29	13 %
Total	221	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).

Note: Spørgsmålet er kun blevet stillet til skoler, som har anvendt overgangsmodellen "skolestart med tidlig SFO" i skoleåret 2019/20.

Note: Procenterne summer ikke til 100, fordi de er afrundet.

Der er også skoler, som har en ordning for børn i udsatte positioner. Som det fremgår af tabel 4.8, har 65 % af de skoler, som har tidlig SFO, en ordning, hvor der følger en voksen med fra SFO'en/fritidshjemmet til at støtte barnet og/eller børnegruppen, hvis et barn vurderes til at være i en udsat position. 32 % af skolerne har ikke en sådan ordning. På de skoler, hvor der følger en voksen med fra SFO'en/fritidshjemmet som en del af den generelle praksis, vil der dog være mulighed for, at børn i udsatte positioner kan få støtte fra SFO-/fritidshjemspersonalet.

TABEL 4.8

Hvis et barn ved skolestart i 2019 blev vurderet til at være i en udsat position, havde I så en ordning, hvor der fulgte en voksen med fra SFO'en/fritidshjemmet til at støtte barnet og/eller børnegruppen i skolen?

	Antal	Procent
Ja	143	65 %
Nej	70	32 %
Ved ikke	8	4 %
Total	221	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).

Note: Spørgsmålet er kun blevet stillet til skoler, som har anvendt overgangsmodellen "skolestart med SFO/fritidshjem før sommerferien" i skoleåret 2019/20.

Note: Procenterne summer ikke til 100, fordi de er afrundet.

4.5 Børn der følges med hinanden

Det gælder for næsten alle skoler, at børn kommer i gruppe med nogen, de kender i forvejen, når de starter i skole eller SFO. Som det fremgår af tabel 4.9, kommer alle eller næsten alle børn i gruppe med mindst ét barn, de kender i forvejen, på 98 % af skolerne. 49 % af skolerne svarer, at de kommer i en sådan gruppe i SFO'en/fritidshjemmet før sommerferien, og 40 % at de gør det i SFO'en/fritidshjemmet efter sommerferien. 56 % af skolerne svarer, at børnene kommer i en gruppe med mindst én, de kender, i forbindelse med start i skolen, og 54 % at de gør det i forbindelse med klassesdannelse (som ikke nødvendigvis falder sammen med skolestart).

TABEL 4.9

Kom alle eller næsten alle børn i gruppe med mindst ét barn, de kendte i forvejen (fra dagtilbuddet eller privat), ved overgangen i 2019? (n=399)

	Antal	Procent
Ja, i forbindelse med start i SFO/fritidshjem før sommerferien	197	49 %
Ja, i forbindelse med start i SFO/fritidshjem efter sommerferien	161	40 %
Ja, i forbindelse med start i skolen efter sommerferien	223	56 %
Ja, i forbindelse med klassesdannelse	217	54 %
Nej	8	2 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).

Note: Ved dette spørgsmål har man kunnet afkrydse mere end én svarmulighed, hvorfor totalen summer til mere end 100 %.

På 27 % af skolerne kommer børnene i gruppe med nogen, de kender i *alle de nævnte sammenhænge*, altså både i SFO'en/fritidshjemmet før sommerferien (hvis de har skolestart med tidlig

SFO), i SFO'en/fritidshjemmet efter sommerferien, i forbindelse med start i skolen efter sommerferien og i forbindelse med klassesdannelse.

4.6 Tilknytning til fast klasse

Børnene bliver som hovedregel tilknyttet en fast klasse umiddelbart efter, de starter i skolen eller i SFO'en/fritidshjemmet. Som det fremgår af tabel 4.10, bliver børnene på 29 % af skolerne tilknyttet en klasse i SFO'en/fritidshjemmet før sommerferien og på 57 % af skolerne, når de starter i børnehaveklasse. På 12 % af skolerne bliver børnene tilknyttet en klasse senere i børnehaveklassen og på 1 % af skolerne i 1. klasse. 2 % af skolerne har ikke faste klasser.

TABEL 4.10

Hvornår blev barnet tilknyttet en fast klasse i forbindelse med skolestart i 2019?

	Antal	Procent
I SFO'en/ fritidshjemmet før sommerferien	115	29 %
Fra starten af børnehaveklassen	227	57 %
I børnehaveklassen før efterårsferien	14	4 %
I børnehaveklassen mellem efterårsferien og juleferien	15	4 %
I børnehaveklassen mellem juleferien og påskeferien	8	2 %
I børnehaveklassen efter påskeferien	9	2 %
I 1. klasse	2	1 %
Efter 1. klasse	0	0 %
Der er ikke faste klasser	9	2 %
Total	399	100 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).
Note: Procenterne summer ikke til 100, fordi de er afrundet.

4.7 Informationsoverlevering

Det er en udbredt praksis at overlevere information fra dagtilbud til skole på en systematisk måde. Som det fremgår af tabel 4.11, bliver der på 70 % af skolerne overleveret information om det enkelte barn i form af et skema med tekst eller afkrydsning. Det kan fx være et skema, som beskriver barnets resurser og udfordringer. På 13 % af skolerne gælder denne praksis ikke for hele børnegruppen, men for børn i udsatte positioner. 15 % af skolerne har ikke en sådan praksis. På 73 % af skolerne bliver der overleveret information via forskellige vurderingsredskaber, fx sprogvurderinger, trivselsvurderinger, skoleparathedsvurderinger eller lignende. På 19 % af skolerne gælder denne praksis ikke for hele børnegruppen, men for børn i udsatte positioner. Kun 5 % af skolerne benytter ikke vurderingsredskaber i forbindelse med overgangen. Overleveringsmøder er desuden gængs praksis på skolerne. 98 % af skolerne holder et eller flere overleveringsmøder. Halvdelen af skolerne (50 %) holder overleveringsmøde om hele børnegruppen og lidt under halvdelen (45 %)

holder det ikke om hele børnegruppen, men om børn i udsatte positioner. På nogle skoler er der også elementer af uformel informationsoverlevering. 19 % af skolerne svarer, at der bliver overleveret information om børnene uformelt, og 8 % svarer, at der gør det i forhold til børn i udsatte positioner.

TABEL 4.11

Overlevering af information fra dagtilbud til skole i 2019

	Hele børnegruppen	Børn i udsatte positioner	Børn udvalgt af andre grunde end udsathed	Ingen
Der blev overleveret information om det enkelte barn i form af et skema med tekst eller afkrydsning, som blev udarbejdet i forbindelse med overgangen (n=399)	70 %	13 %	6 %	15 %
Der blev overleveret information om det enkelte barn fra sprogvurderinger, trivselsvurderinger, skoleparathedsvurderinger eller lignende (n=399)	73 %	19 %	10 %	5 %
Der blev overleveret information om det enkelte barn til et eller flere møder (n=399)	50 %	45 %	15 %	2 %
Der blev overleveret information om det enkelte barn uformelt, fx under en ikke planlagt samtale mellem skole- og dagtilbudspersonale (n=399)	19 %	8 %	3 %	72 %
Anden form for informationsoverlevering (n=399)	20 %	13 %	6 %	61 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).

Note: Teksten til spørgsmålet er forkortet. Den oprindelige tekst er: "Her er en række udsagn om overlevering af information fra dagtilbud til skole. Markér de udsagn, som passer på jeres praksis for de børn, som startede i skole i 2019. Der skelnes mellem, om overleveringen af information angik hele børnegruppen, kun nogle af børnene, fx børn i udsatte positioner, eller ingen af børnene."

Note: Ved dette spørgsmål har man kunnet afkrydse mere end én svarmulighed, hvorfor totalen summer til mere end 100 %.

Note: Svaret "Hele børnegruppen" og svaret "Ingen" udelukker de tre andre svarmuligheder. Svaret "Børn i udsatte positioner" og "Børn udvalgt af andre grunde end udsathed" kan optræde sammen og udelukker derfor kun de to andre svarmuligheder.

Overlevering af information mellem dagtilbud og skole foregår på forskellige tidspunkter alt efter, om skolen har tidlig SFO eller en af de to andre skolestartsmodeller.

Tabel 4.12 omhandler skoler, som har tidlig SFO. Her fremgår det, at der bliver overleveret information, inden børnene starter i SFO/fritidshjem på 81 % af skolerne. På 15 % af skolerne bliver informationen overleveret på dette tidspunkt for børn i udsatte positioner. På halvdelen af skolerne (50 %) bliver der overleveret information, efter at børnene er startet i SFO, men inden de starter i skole. På 26 % af skolerne gælder denne praksis for hele børnegruppen og på 20 % af skolerne for børn i udsatte positioner. Endelig bliver der på nogle skoler udvekslet information med dagtilbuddene efter skolestart. På 14 % af skolerne gælder dette for hele børnegruppen, hvor det på 20 % af skolerne gælder for børn i udsatte positioner.

TABEL 4.12

Hvornår foregik informationsudvekslingen mellem dagtilbud og skole? Markér de udsagn, som passer på jeres praksis ved skolestart i 2019.

	Hele børnegruppen	Børn i udsatte positioner	Børn udvalgt af andre grunde end udsathed	Ingen
Der blev overleveret information om det enkelte barn, inden børnene startede i SFO før sommerferien (n=221)	81 %	15 %	5 %	3 %
Der blev overleveret information om det enkelte barn, efter børnene startede i SFO, men inden børnene startede i skole (n=221)	26 %	20 %	8 %	50 %
Der blev udvekslet information om det enkelte barn mellem dagtilbud og skole efter skolestart (n=221)	14 %	20 %	6 %	63 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).

Note: Ved dette spørgsmål har man kunnet afkrydse mere end én svarmulighed, hvorfor totalen summer til mere end 100 %.

Note: Svaret "Hele børnegruppen" og svaret "Ingen" udelukker de tre andre svarmuligheder. Svaret "Børn i udsatte positioner" og "Børn udvalgt af andre grunde end udsathed" kan optræde sammen og udelukker derfor kun de to andre svarmuligheder.

Note: Spørgsmålet er kun blevet stillet til skoler, som har anvendt overgangsmodellen "skolestart med SFO/fritidshjem før sommerferien" i skoleåret 2019/20.

Tabel 4.13 omhandler skoler, som har rullende skolestart eller skolestart i august. Her fremgår det, at der på 86 % af skolerne bliver overleveret information, inden børnene starter i skole. På 13 % af skolerne gælder det for børn i udsatte positioner. På 18 % af skolerne bliver der overleveret information efter skolestart. På 28 % af skolerne gælder det for børn i udsatte positioner. 47 % af skolerne svarer, at de ikke udveksler information efter skolestart for nogen af børnene.

TABEL 4.13

Hvornår foregik informationsudvekslingen mellem dagtilbud og skole? Markér de udsagn, som passer på jeres praksis ved skolestart i 2019.

	Hele børnegruppen	Børn i udsatte positioner	Børn udvalgt af andre grunde end udsathed	Ingen
Der blev overleveret information om det enkelte barn, inden børnene startede i skole (n=176)	86 %	13 %	5 %	1 %
Der blev udvekslet information om det enkelte barn mellem skole og dagtilbud efter skolestart (n=176)	18 %	28 %	13 %	47 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).

Note: Ved dette spørgsmål har man kunnet afkrydse mere end én svarmulighed, hvorfor totalen summer til mere end 100 %.

Note: Svaret "Hele børnegruppen" og svaret "Ingen" udelukker de tre andre svarmuligheder. Svaret "Børn i udsatte positioner" og "Børn udvalgt af andre grunde end udsathed" kan optræde sammen og udelukker derfor kun de to andre svarmuligheder.

Note: Spørgsmålet er kun blevet stillet til skoler, som har anvendt overgangsmodellen "rullende skolestart" eller "skolestart i august" i skoleåret 2019/20.

Ser man på de skoler, som udveksler information om enten hele børnegruppen eller børn i udsatte positioner efter skolestart (både blandt dem som har rullende skolestart, skolestart med tidlig SFO og skolestart i august), overleverer hovedparten af dem også information inden skolestart. Som det fremgår af tabel 4.14, overleverer 97 % af de skoler, som udveksler information om hele børnegruppen efter skolestart, også information om børnegruppen inden. Når det gælder skoler, som udveksler information om børn i udsatte positioner efter skolestart, ser billedet anderledes ud. Her overleverer 52 % også information om børnegruppen inden, og 48 % udveksler kun information efter skolestart. Dog er det sandsynligt, at disse skoler har informationsoverlevering for hele børnegruppen inden skolestart, hvor børn i udsatte positioner indgår.

TABEL 4.14

Andel af skoler der udveksler information efter skolestart, som også overleverer information før skolestart

Information udvekslet for gruppen før og efter skolestart	Hele børnegruppen		Børn i udsatte positioner	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	30	97%	23	52%
Nej	1	3%	21	48%
Total	31	100%	44	100%

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).

Note: Tabellen inkluderer kun skoler, der har udvekslet information for den givne børnegruppe efter skolestart.

4.7.1 Overleveringsmøder

Tabel 4.15 viser, hvem der deltager i overleveringsmøderne på de skoler, som holder møder om hele børnegruppen. Tabellen viser, at de personalegrupper, som oftest er med på møderne, er dagtilbuds- og skolepersonale. På 90 % af skolerne deltager der dagtilbudspersonale, og på 87 % af skolerne deltager der skolepersonale. Personale fra SFO'en/fritidshjemmet deltager på 58 % af skolerne. Herefter følger ledergrupperne, hvor skolelederen/indskolingslederen deltager på 58 % af skolerne, SFO-/fritidshjemslederen på 49 % af skolerne og dagtilbudslederen på 41 % af skolerne. De personalegrupper, der sjældnest deltager i møderne, er fagpersoner fra PPR eller lignende, som deltager på 28 % af skolerne, og medarbejdere med særlige funktioner på skolen, fx AKT-vejledere, som deltager på 14 % af skolerne. Forældrene deltager på 29 % af skolerne og barnet på 3 % af skolerne.

TABEL 4.15

Markér hvem der deltog i overleveringsmødet/-møderne om hele børnegruppen ved skolestart i 2019: (n=199)

	Antal	Procent
Dagtilbudspersonale	179	90 %
Skolepersonale	173	87 %
SFO-personale/fritidshjemspersonale	116	58 %
Skoleleder/indskolingsleder	115	58 %
SFO-leder/fritidshjemsleder	97	49 %
Dagtilbudsleder	81	41 %
Forældre	58	29 %
Fagpersoner fra PPR eller lignende	56	28 %
Medarbejdere med særlige funktioner på skolen, fx AKT-vejledere	28	14 %
Barnet	6	3 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).

Note: Ved dette spørgsmål har man kunnet afkrydse mere end én svarmulighed, hvorfor totalen summer til mere end 100 %.

Note: Spørgsmålet er kun blevet stillet til skoler, hvor der holdes overleveringsmøder om hele børnegruppen.

Når det handler om de skoler, som ikke holder overleveringsmøder om hele børnegruppen, men om børn i udsatte positioner, ser billedet anderledes ud. Som det fremgår af tabel 4.16, er der generelt højere tilstedeværelse blandt grupperne. Deltagergruppen er altså bredere sammensat, end når møderne handler om hele børnegruppen. Dagtilbudspersonalet deltager på 90 % af skolerne og er dermed stadig den personalegruppe, som oftest deltager i møderne. Skolepersonalet deltager på 67 % af skolerne og dermed noget sjældnere end på møderne om hele børnegruppen. SFO-/fritidshjemspersonalet ligger på ca. samme niveau (60 %). Når det handler om ledergrupperne, er de noget oftere tilstede. Skolelederen/indskolingslederen deltager på 88 % af skolerne, dagtilbudslederen på 69 % af skolerne og SFO-/fritidshjemslederen på 60 % af skolerne. Fagpersoner fra PPR eller lignende er ligeledes oftere tilstede. De deltager på 79 % af skolerne. Det samme gælder medarbejdere med særlige funktioner på skolen, fx AKT-vejledere, som deltager på 31 % af skolerne og dermed stadig er den personalegruppe, som sjældnest deltager i møderne. Forældrene er den

gruppe, hvor forskellen er størst. De deltager i møderne på 80 % af skolerne. Barnet er, ligesom i møderne i hele børnegruppen, sjældent til stede.

TABEL 4.16

Markér hvem der deltog i overleveringsmødet/ -møderne om børn i udsatte positioner ved skolestart i 2019: (n=178)

	Antal	Procent
Dagtilbudspersonale	160	90 %
Skoleleder/indskolingsleder	156	88 %
Forældre	142	80 %
Fagpersoner fra PPR eller lignende	140	79 %
Dagtilbudsleder	123	69 %
Skolepersonale	120	67 %
SFO-leder/fritidshjemsleder	107	60 %
SFO-personale/fritidshjemspersonale	107	60 %
Medarbejdere med særlige funktioner på skolen, fx AKT-vejledere	56	31 %
Barnet	4	2 %

Kilde: Danmarks Evalueringsinstituts spørgeskemaundersøgelse om overgang fra dagtilbud til skole (2021).

Note: Ved dette spørgsmål har man kunnet afkrydse mere end én svarmulighed, hvorfor totalen summer til mere end 100 %.

Note: Spørgsmålet er kun blevet stillet til skoler, hvor der ikke holdes overleveringsmøder om hele børnegruppen, men om børn i udsatte positioner.

Når skoler holder overleveringsmøder om børn i udsatte positioner frem for møder om hele børnegruppen, er det ikke nødvendigvis et udtryk for, at informationsoverlevering om børn i udsatte positioner prioriteres højere på disse skoler end på skoler, som holder overleveringsmøder om hele børnegruppen. Informationsoverlevering om børn i udsatte positioner prioriteres generelt højere end informationsoverlevering om andre børn, hvad enten man har den ene eller den anden praksis. 91 % af skolerne afsætter mere tid til overlevering af information om børn i udsatte positioner end om andre børn, og 71 % af skolerne benytter i højere grad fagpersoner, som fx PPR-medarbejdere eller AKT-vejledere, end de gør ved andre børn.

Appendiks A – Litteraturliste

- Alexander, K. & Entwisle, D. (1998). Facilitating the transition to first grade: The nature of transition and research on factors affecting it. *Elementary School Journal* 98(4), 351-364.
- Andreasen, A. G. & Lausten, M. (2019). *Trivselsudfordringer ved skolestart. Et langtidsperspektiv*. København: Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd (VIVE).
- Broström, S. (2001). *Farvel børnehave – hej skole! Undersøgelser og overvejelser*. København: Systime
- Broström, S. (2003). Problems and Barriers in Children's Learning When They Transit From Kindergarten to Kindergarten Class in School. *European Early Childhood Education Research Journal* 11 (1), 51-66.
- Børne- og Socialministeriet. (2018). *Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold*.
- Børne- og Undervisningsministeriet. (2019a). *Bekendtgørelse af lov om folkeskolen*: BEK nr. 1510 af 14.12.2017. Lokaliseret 23. marts 2020 på: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=209946>
- Børne- og Undervisningsministeriet. (2020a). *Bekendtgørelse af lov om dag-, fritids- og klubtilbud m.v. til børn og unge (dagtilbudsloven)*: BEK nr. 824 af 15.8.2019. Lokaliseret 23. marts på: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=212438#ida4c3a7e7-359a-46cb-a272-4ebc9f9c3ca9>.
- Børne- og Undervisningsministeriet. (2020b). *Børnehaveklassen*. Lokaliseret 23. marts på: <https://www.uvm.dk/folkeskolen/fag-timetal-og-overgange/skolestart-og-boernehaveklassen/boernehaveklassen>.
- DEA. (2021). *Børns trivsel i børnehaveklassen og senere faglige resultater*. DEA.
- Dockett, S., T. Mason & B. Perry. (2006). Successful transition to school for Australian Aboriginal children. *Childhood Education* 82(3), 139-144.
- Egmont Fonden. (2019). *Egmont Rapporten 2019: Når store bliver små – giv alle børn en god skolestart*. Egmont Fonden.
- Larsen, I. L. E. (2003). Som den gode børnehave – om de første kommunale børnehaveklasser i København og Herlev. *Dansk Pædagogisk Historisk Forening, Småskriftserie* 17. 1-27.

Lillejord, S., Børte, K., Halvorsrud, K., Ruud, E. & Freyr, T. (2015). *Tiltak med positiv innvirkning på barns overgang fra barnehage til skole – En systematisk kunnskapsoversikt*. Oslo: Kunnskapssenter for Utdanning.

Lund-Birch, S. (2020). *Velkommen i 0.A. En evaluering af skolestartsmodegens effekt på skolestartsoplevelsen*. Kandidatspeciale, Københavns Universitet.

OECD. (2006). *Starting Strong II: Early Childhood Education and Care*. Paris: OECD Publishing.

OECD. (2017). *Starting Strong V: Transitions from early childhood education and care to primary school*. Paris: OECD Publishing.

Stanek, A. H. & Sussanne H. Vendelbo. (2019). *Børneparat skole & Skoleparate børn? Fokus på overgangspædagogik*. BUPL & Syddansk Universitet.

Undervisningsministeriet. (1999). *Vejledning om skolefritidsordninger*. Lokaliseret 25. marts 2020 på: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=23254>.

Undervisningsministeriet. (2008). *Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen*. BEK nr. 1049 af 28.8.2007. Lokaliseret 23. marts 2020 på: <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/200722L00082>.

Appendiks B – Metode

Undersøgelsen bygger på et spørgeskema udsendt til alle kommunale skoler med indskoling og et spørgeskema udsendt til kommunale forvaltninger.

Ved flere af spørgsmålene har vi spurgt til overgangen i 2019 for at sikre os, at der ikke blev svaret ud fra en senere praksis, som kunne være påvirket af corona, ligesom vi ved nogle af spørgsmålene har vejledt skolerne til at se bort fra eventuelle uregelmæssigheder pga. corona.

Spørgeskema til skoler

Spørgeskemaet består af en række spørgsmål, som dels handler om, hvilken af de tre skolestartsmodeller skolen har anvendt i perioden 2005-2021, dels om hvilke praksisformer skolen aktuelt benytter, fx i forhold til informationsoverlevering, og om der følger en voksen med fra dagtilbuddet.

Spørgeskemaet er udviklet med sparring fra den eksterne sparringsgruppe og pilottestet og udsendt af Epinion. Efter udsendelsen er der sendt to påmindelser til skolerne via e-mail.

Spørgeskemaet er besvaret af 399 skoler, hvilket giver en svarprocent på 35. Tabellen nedenfor viser forskellen mellem skolerne, som har besvaret spørgeskemaet, og alle kommunale skoler med indskoling (populationen). Besvarelsernes fordeling på skolestørrelse og regioner ligger tæt på populationens andele, men med enkelte afvigelser. Skoler med en elevbestand over 600 udgør i besvarelserne en andel på 30 %, hvilket afviger med et procentpoint fra samme andel i populationen (29 %). Skoler med en elevbestand under 350 udgør i besvarelserne en andel på 33 %, hvilket afviger med fire procentpoint fra populationens andel (37 %), mens besvarelsernes andel på 37% af skoler med en elevbestand på 350-600 afviger med tre procentpoint fra populationens andel (34 %). Dette medfører, at der i besvarelserne er en lille underrepræsentation af små skoler og en lille overrepræsentation af store skoler. Skoler fra Hovedstaden udgør i besvarelserne en andel på 21%, hvilket stemmer overens med samme andel i populationen (21 %). Skoler fra Midtjylland og Nordjylland er dog overrepræsenteret i besvarelserne, idet andelene på hhv. 31 % og 14 % afviger med fem og to procentpoint fra samme andele i populationen. Tilsvarende er skoler fra Sjælland og Syddanmark underrepræsenteret med hhv. to procentpoint og fem procentpoint.

TABEL B.1

Fordeling på skolestørrelser og regioner

BaggrundsvARIABLE		Besvarelser		Population	
		Antal	Andel	Antal	Andel
Skolestørrelse (elevbestand) ¹	Under 350	133	33 %	417	37 %
	350-600	146	37 %	389	34 %
	Over 600	120	30 %	325	29 %
Region ²	Hovedstaden	83	21 %	239	21 %
	Midtjylland	124	31 %	297	26 %
	Nordjylland	56	14 %	139	12 %
	Sjælland	59	15 %	188	17 %
	Syddanmark	77	19 %	268	24 %
Total		399	100 %	1.131	100 %

Kilde: Uddannelsesstatistik.dk og Institutionsregisteret

Spørgeskema til kommunale forvaltninger

Spørgeskemaet til kommunale forvaltninger består af fem spørgsmål om skolestartsmønstre. Spørgeskemaet er udformet som et excel-ark, hvor kommunen skulle udfylde oplysningerne for de skoler, som havde deltaget i undersøgelsen. Spørgeskemaet blev udsendt pga. en stor andel "Ved ikke" besvarelser fra skolerne, og fordi vi vurderede, at nogle svarkategorier kunne være misforstået.

Besvarelserne fra kommunerne dækker 261 af de 399 skoler.

Anvendelse af besvarelser

I de tilfælde, hvor både skolen og den kommunale forvaltning har svaret på spørgsmålene om skolestartsmønstre, har EVA anvendt den kommunale forvaltnings besvarelse. Dette skyldes dels, at andelen af "Ved ikke" besvarelser blev nedbragt, dels at der var mulighed for korrespondance med de kommunale forvaltninger og dermed en større sikkerhed for, at forståelsen af spørgsmålene og besvarelserne var korrekte.

¹ Tallene er hentet via Excel adgang på <https://uddannelsesstatistik.dk/Pages/Topics/14.aspx> og koblet til Institutionsregisteret via institutionsnummeret.

² Oplysningen indgår i Institutionsregisteret.

Overgange fra dagtilbud til skole

© 2021 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

Foto: Colourbox

ISBN (www) 978-87-7182-577-0

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk